Annica Moore 11.6.2025

Eduskunnan työ- ja tasa-arvovaliokunta,
tyv@eduskunta.fi

Kirjallinen lausunto, asiantuntijakuuleminen TyV 11.6.2025 klo 11.30

Maahanmuuttajaäitien työllistyminen, O 34/2025 vp

- Erityisesti verkostojen puute haastaa korkeasti koulutettujen ja urasuuntautuneiden kansainvälisten äitien työllistymistä ja urakehitystä. Tässä kansalaisyhteiskunnalla voi olla tärkeä rooli.
- Motivaatio osallistua työelämään ja päästä osaamistaan vastaaviin tehtäviin on vahva. Kodista ja perheestä kannettu vastuu, omat tai puolison asenteet eivät pääasiassa ole korkeasti koulutetuilla este työllistymiselle.
- Turhautuminen työelämän vastaanottavuuteen saattaa johtaa siihen, että koko perhe muuttaa toisaalle, jolloin menetetään paitsi korkean tason osaajat myös heidän lapsiinsa investoidut koulutus- ja varhaiskasvatusmenot.
- Pienten lasten äitien mahdollisuudet verkostoitumiseen ja täysipainoiseen työnhakuun voi olla haastavat. Palveluissa tulisi huomioida muualta muuttaneiden äitien erityistarpeet ja tukea heidän työllistymistään erityisesti omaa koulutusta ja urataustaa vastaavalle alalle.
- Työelämän vastaanottavuuden kehittyminen edellyttää, että työnantajien osaamista ja ymmärrystä kansainvälisen osaajan rekrytoimisessa tuetaan kuntien työllisyyspalveluiden toimesta.

Taustaa

Mothers in Business ry (MiB ry) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi Työ- ja tasa-arvovaliokunnassa liittyen maahanmuuttajaäitien työllistymiseen.

MiB ry on noin 4000 jäsenen valtakunnallinen verkosto äideille, jotka haluavat valita sekä perheen että uran. Toiminnan keskiössä on jäsenten ja vapaaehtoisten aktiivien omaehtoinen toiminta, kuten verkostoitumista tukevat tapaamiset ja yritysvierailut. Vahvassa roolissa on myös oman osaamisen ja kontaktien vahvistaminen sekä uramahdollisuuksien kehittäminen.

Vuosina 2021-2024 MiB kehitti kansainvälisen taustan omaavien äitien työllistymismahdollisuuksia STEA-rahoitteisessa MiB International -hankkeessa.

Hanke tuotti koulutetuille maahanmuuttajaäideille suunnattua englanninkielistä toimintaa, jonka tavoitteena oli lisätä äitien verkostoitumista, työllistymismahdollisuuksia ja hyvinvointia. Keinot olivat järjestömme muusta toiminnasta tuttuja. Hankkeessa pyrittiin myös osallistamaan eri taustoista tulevia osaajia suomalaisen työelämän vastaanottavuuden kehittämiseen. Osallistujat olivat pääasiassa korkeasti koulutettuja äitejä.

Hankkeen aikana osallistujilta kerättiin kyselyin tietoa heidän kokemuksistaan työelämästä tai työnhausta sekä työllistymismahdollisuuksista. Hankkeen päätyttyä sen puitteissa käynnissä ollutta toimintaa on yritetty vakiinnuttaa osaksi järjestön muuta toimintaa. Hankkeen aikana tehtiin yhteistyötä mm. Familian, International Working Women Of Finlandin (IWWOF), Väestöliiton, THL:n ja Espoon kaupungin kanssa.

Työllistymisen haasteet

Työmarkkinoiden läpäisemättömyyden takia moni korkeakoulutetuttu nainen jättäytyy kokonaan palkkatöiden ulkopuolelle, koska sen vaihtoehtona on pienipalkkainen ja omaa osaamista vastaamaton työ. Ulkomaalaistaustaisten äitien työllisyysaste on n. 50%. Pienten lasten äitien työllisyysaste jää tästä huomattavasti.

Ulkomaalaistaustaisilla korkeakoulutetuilla naisilla työpaikan löytäminen ja vakiintuminen kestää huomattavasti kauemmin kuin muilla. Korkeakoulutetuille verkostot ovat työllistymisen kannalta merkityksellisiä. Työpaikan puuttuessa ne jäävät ohueksi, mikä osaltaan vaikeuttaa kotoutumista. Pahimmillaan puolison turhautuminen Suomen työmarkkinoiden läpäisemättömyyteen johtaa siihen, että koko perhe ml. vaivalla rekrytoitu kansainvälinen osaaja poistuu maasta.

MiBin kansainvälisillä äideille suunnatulle toiminnalle huomattiin heti olevan valtaisa tarve ja kysyntä. Työelämäulkopuolisuus lisää yksinäisyyden tunnetta ja osallisuuden puutetta. Uuden asuinmaan lisäksi kv-äiti voi olla uudessa elämäntilanteessa lapsen syntymän myötä, jolloin luotettavan tiedon ja tuen tarve on suuri.

Pienten lasten äitien mahdollisuus täysipainoiseen työnhakuun ja verkostoitumiseen voi olla vaikeaa. Kaikkeen MiBin toimintaan voi kuitenkin osallistua lasten kanssa. Osallistujat kokivat MiBin toiminnan pureutuvan juuri ongelmalliseksi koettuihin seikkoihin: yksinäisyys, vertaistuen, osallisuuden ja verkostojen puute, työllistymismahdollisuuksien heikkous ja lopullinen kiinnittyminen Suomeen. Samalla he saivat tarvitsemaansa tietoa suomalaisesta työelämästä ja vertaistukea samassa elämäntilanteessa olevilta.

Äitien työllistymistä ja urakehitystä haastaa erityisesti verkostojen puute. Korkeasti koulutettujen maahanmuuttajaäitien kodista ja perheestä kannettu vastuu tai asenteet eivät pääasiassa ole este työllistymiselle. Motivaatio osallistua työelämään ja edetä uralla on vahva. Työmarkkinoilla koettu torjunta tai syrjintä voi kuitenkin aiheuttaa ammatillisen itsetunnon heikkenemistä.

Koulutustaso ei korreloi naisten kohdalla myönteisesti työllisyyden kanssa. Omaa lähtömaassa hankittua koulutusta vastaavaan työhön työllistyminen voi olla erityisen haastavaa. Työnantajat eivät välttämättä arvosta myöskään ulkomailla hankittua työkokemusta tai menestyksekästäkään uraa.

Työllisyyden muutokset vaikuttavat nopeasti maahanmuuttajataustaisiin naisiin.

Naisten, joilla on ulkomaan kansalaisuus, työttömyys nousi jonkin verran nopeammin kuin miesten, jotka ovat ulkomaan kansalaisia (sekä koko väestön) aikavälillä 2/2024–2/2025 (TEM 2025). Maahanmuuttaneet naiset ovat selvästi yliedustettuina esimerkiksi määrä- ja osa-aikaisissa palkkatyösuhteissa. Ulkomaan kansalaisilla työsuhteen epätyypillisyys on harvemmin oma valinta kuin Suomen kansalaisilla. (Tilastokeskus 2023). Määräaikaisella työntekijällä on suurempi riski menettää työpaikka kuin toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa olevalla. Maahanmuuttajaäitien työllisyyden vahvistaminen edellyttää siis palveluita, jotka huomioivat heidän erityisen haastavan asemansa työmarkkinoilla.

Erilaisten arvioiden mukaan jopa 75 prosenttia työpaikoista on niin sanottuja piilotyöpaikkoja eli työpaikkoja, joita ei laiteta avoimeen hakuun. Ilman sopivia verkostoja tai olemassa olevaa työpaikkaa työnhakijan on vaikea saada näistä tietoa. Maahanmuuttajien on erityisen haastavaa työllistyä Suomessa koulutusta vastaavaan työhön.

Verkostot edistävät maahanmuuttajaäitien työllistymistä ja uralla etenemistä

MiB-International -hankkeen keskeinen havainto on, että järjestöillä voi olla suuri rooli työelämään ja laajemmin yhteiskuntaan kiinnittymisen, verkostoitumisen sekä vertaistuen mahdollistajana. Hankkeen osallistujille suunnatun kyselyn mukaan 80% koki omien verkostojensa kehittyneen toimintaan osallistumisen aikana, 80% koki saaneensa vertaistukea työelämään, 90% katsoi yhdistystoiminnan tuoneen mielekästä sisältöä arkeen, 66 % koki työllistymismahdollisuuksiensa parantuneen hankkeen myötä. Hankkeen kansainvälisten äitien vertaisverkostossa oli yli 1000 aktiivista osallistujaa.

MiB-International -hankkeen yksi keskeinen tavoite oli vahvistaa osallistujien verkostoja suomalaiseen työelämään. Verkostojen ja suosittelijoiden merkitys työnsaannissa on Suomessa erittäin vahva. Tämä korostuu erityisesti piilotyöpaikoissa. Henkilökohtaiset kontaktit työpaikkaan ja työelämään ovat usein työllistymisessä avainasemassa myös maahanmuuttajaäideille. Verkostot ja suhteet korostuvat erityisesti korkeasti koulutettujen henkilöiden kohdalla heidän etsiessään omaa koulutustasoa vastaavaa työtä.

Korkeasti koulutettujen kohdalla korostuu myös hyvä orientoituminen suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään, suomen tai ruotsin kielen taito sekä kyky tunnistaa työelämässä monikielisiä työyhteisöjä ja työpaikkoja. Ilman verkostoja ja hyvää kielitaitoa moni maahanmuuttajaäiti voi jäädä pitkäksi aikaa työelämän ulkopuolelle tai työllistyä tehtäviin, jotka eivät vastaa omaa koulutusta. Moni myös päättyy kouluttautumaan uudelleen tehtäviin, joissa työllistyminen on helpompaa.

MiB ry:n osalta hanketoiminta oli väylä monikielisen yhdistystoiminnan vakiinnuttamiseen sekä yhteisön vahvistamiseen. Hankkeen avulla myös lisättiin jäsenkunnan ja kumppaneiden osaamista työelämän yhdenvertaisuudesta sekä monimuotoisten työyhteisöjen toiminnasta.

Annica Moore 11.6.2025

STEA:n rahoitusleikkausten vuoksi hankkeen tulokselliselle toiminnalle ei olla voitu hakea jatkorahoitusta, kaiken uuden rahoituksen ollessa jäissä.

Ratkaisujen kehittäminen tukemaan äitien tarpeita

Hyödynnetään järjestöjen osaamista kotoutumisen ja työllistymisen tukena, erityisesti verkostojen ja vertaistuen rakentajina.

MiB-International-hankkeen keskeinen havainto liittyy vertaistuen ja verkostojen voimaan. Järjestötoiminnalla voidaan tuottaa työllistymistä vauhdittavaa osaamista ja taitoja, kuten vahvistaa kielitaitoa. Kansalaisjärjestöillä on keskeinen asema työelämään ja yhteiskuntaan kiinnittymisen mahdollistajina. Yhteistyötä kuntien, työllisyyspalveluiden ja järjestöjen välillä tulee systematisoida ja resursoida. Rahoitusmekanismeihin tarvitaan joustavuutta ja jatkuvuutta.

Vahvistetaan työnantajien valmiuksia kansainvälisten osaajien rekrytointiin ja monimuotoisten työyhteisöjen johtamiseen.

Huolimatta Suomen lainsäädännön asettamista yhdenvertaisuus- ja tasa-arvovelvoitteista työelämässä on edelleen syrjiviä rakenteita. Järjestötoiminnalla voidaan paitsi saavuttaa verkostoja ja vertaistukea, myös vaikuttaa työelämän vastaanottavuuteen ja vähemmistöryhmien erityisten palveluiden parempaan huomioimiseen.

Kehitetään työllisyyspalveluita vastaamaan äitien ja erityisesti maahanmuuttajaäitien erityistarpeita, kuten osaamisen tunnistamista.

Kuntien tuottamissa työllisyyspalveluissa tarvitaan osaamista ja asiantuntemusta maahanmuuttajaäitien erityisistä palvelutarpeista sekä osaamista yritysten rekrytoinnin tukemisessa maahanmuuttajan palkkaamiseksi ja työelämän vastaanottavuuden kehittämisessä.

Palveluiden on tunnistettava koulutusta vastaavan työn löytämisen haasteet, ulkomailla hankitun osaamisen tunnistamisen tarpeet ja urasiirtymien tukeminen uudessa kontekstissa. Äideille suunnattujen palveluiden tuottaminen esimerkiksi neuvolatoiminnan yhteyteen tai yhteistyö kolmannen sektorin kanssa voi tukea työllisyyspalveluiden hyödyntämistä jo perhevapaiden aikana.

Lisätietoja Annica Moore, toiminnanjohtaja, Mothers in Business MiB ry
annica.moore@mothersinbusiness.fi
Puh. 044 705 7333